նի, և հոն հասարակաց պաշտպանութեանն համար՝ կը կռուիմ ես ան գայլերուն ու արջերուն հետ, որ վրէզ կը պատեն. ասանկով՝ ի դարձին այնչափ մարթած կ'ըլլամ՝ որ չեմ կրնար քերել, և ամէն գերդաստան կը սիրէ ու կը պատուէ զիս ,,։

Աստիկ ուշադրութեամբ այս ամէն բանը մտիկ ընելէն ետքը կայսրը, "Ավ Ալկոս, հարցուց անոր եռանդեամբ մը, կրնաս արդեօք մարդկանց հետ ալ ասանկ քաջութեամբ կռուիլ՝ ինչպէս որ վայրի գազաններուն հետ կը կռուիս ,,։ — "Ինչո՞ւ չէ ,, պատասխանեց Ալկոս արհամարհանօք մը։ — "Ե՛ստ ազէկ ուրեմն, ցուցուր ինձի հոս աս քաջութեանդ փորձը՝ որուն վրայ ես դեռ կը տարակուսիմ, ըսաւ Պետոնինոս՝ ուրախութենէն ձեռուըներովը ծափ զարնելով, և դուն քեզէն որչէ քեզի հետ կռուողներուն Թիւը ,,։ Ալկոս անսա. գելու նայուածքով մը հռոմայեցի զինուորներուն վրայ աչուըները դարձուց, ետքը ըսաւ. "Տանըհինգ հոգի ,,։

Պետոնինոս հրաման տուաւ մէկէն իր Թիկնապահներէն տասըհինգ հատին որ զէնքերնին մէկդի ձգեն ու ինչուան կէս մէջքերնին մերկացած՝ մէկիկ մէկիկ կռուին բարբարոսին հետ։ Ալկոս ան ատեն իր հաստատուն քայլուկներուն մէջ սխմելով զանոնք՝ գետնէն վեր կը վերցնէր, և ետքը մի առ մի գետինը կը զարնէր. սակայն կռուոյն միջոցը ցուն իր կապերը խորտակելով՝ փախաւ Հռոմեղէն։ Երբոր Ալկոս տեսաւ անոր փախչիլը, խելքը գլխէն կորսընցուց ու հեւալով կայծակի պէս ետևէն վազեց։ "Այո՛եղբ որ անեղեւոյթ չըլլայ աչքերնէս սա կեղտը, շուտով իմ առջեւս պիտի հանէք զինքը, ապա թէ ոչ գլուխնիդ ուսերնուդ վրայէն կ'առնեմ ,,, աղաղակեց կայսրը։ Վրանի մը վայրկեան վերջը՝ ձիաւորներով բոլորուած երեւցաւ Ալկոս Պետոնինոսի դիմաց։ "Ալ ասկէց վերջը դուն քեզի տէր չես, ըսաւ անոր կայսրը. ինծի հետ մէկտեղ եկուր, զքեզ իմ Թիկնապահներուս կարգն անցուցի ,,։ Ալանկով պրեթորեան Թիկնապահաց կարգն անցնելով կեղտ հովիւը, սկսաւ քաջութեան ու միանգամայն ճարտարամտութեան արդիւնքները ցուցընել։ Ինչ էր որ կ'առաջնորդէր արքունական գունդին Ալկուիտանիոյ նահանգին մէջ, որն որ դեռ բարբարոսութեան մէջ էր և ուրիշ նահանգներէ աւելի կ'ընդդիմանար աշխարհակալաց իշխանութեան տակ մնալու։

կը շարունակուի։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԴԷՊՔ

վագրի հետ կռիւ մը։

Պիացեալ Ալահանգաց Կրահամքաղաքին մօտերը, անցեալ տարւոյն Նոյեմբերի 28ին, Ափիթպոյ-Պիւարդ անուամբ երկրատեր մը տունէն դուրս ելեր կը փնտռէր իր կորսուած ձին. մէյ մ' ալ յանկարծակի իր իրեք մատաղ շուներուն հաչելու ձայնը լսեց, զորոնք իրեն հետ մէկտեղ առած էր և որոնք խաղալով անտառին մէջ մներ էին։ Պիւարդ դէպ ի այն տեղը գնաց, ուսկից ձայները կը լսուէին. և ափշեցաւ մնաց՝ երբոր տեսաւ որ աղուոր մատակ վագր մը կռնչկի վրայ պառկած կը խաղար շուներուն հետ։

Վագրը երբոր մարդու կերպարանք տեսաւ, մէկէն ցատքեց վեր ելաւ. Պիւարդ վախնալով ասկէց, որովհետև քովը ամենևին ուրիշ զէնք չունէր՝ բայց եթէ հասարակ գաւազան մը, ետ դարձաւ ու սկսաւ փախչիլ։ Կենդանին ալ ետևէն վազեց, որպէս զի որսը ձեռքէն չփախցընէ. Պիւարդ, որ յանդուգն մարդ էր և վարժ որսորդ, այն ատենն որ վագրը վրան կը յարձակէր՝ մէկէն ի մէկ երեսը անոր դարձուց։ Այդ ձանկերու հարուած մը կայծակի պէս իջնալով՝ իեղձ մարդուն երեսին կէսը փրցուց տարաւ, և անշուշտ գետինը կ'իյնար՝ թէ որ ծառ մը իրեն յենարան պատած չըլլար։ Ամբողջ ուժը վրան ժողո-

վելով, աներկիւղութեամբ սկսաւ սայտիկ ծեծել կենդանին իր գաւազանովը. բայց Թշուառաբար ձեռքէն անիկայ Թռչելով, ուրիշ ձար չմնաց ընելու՝ բայց եթէ շուտով մը ալ ձեռքովը քար մը գետնէն առնել, ու բռնամարտի մը պէս անով պաշտպանել ջինքը, որպէս զի գոնէ դէմքը կարենայ գազանին ձեռքէն խալըսել։

Վագրը նորէն վրան յարձակեցաւ, և իր Հակառակորդին ձախ Թևը խածաւ. բայց Իւարդ ալ ձեռքովը անոր ծամելեաց մէջ խոթեց իր բռնած քարը։ Ետքը՝ արիաբար կենդանւոյն վիզէն բռնելով, ու յուսահատական Թափով մը ուժ տալով՝ կռնչրկի վրայ պառկեցուց զանիկայ, և քոլոր մարմնովը անոր փորին վրայ հեծնալով՝ Թող չէր տար որ տեղէն շարժի։ Ետոյն վայրկենին՝ չունները իրենց տիրոջմէն դրգռուելով՝ վագրին վրայ հինկան ու սկսան գլուխը խածնել, և Իւարդ ալ կրցաւ իր Թևը անոր ահաւոր ծամելիքներէն ազատել. սակայն աս չարժմունքէն քարը վար հինկաւ, և կենդանին՝ որ վերջին աստիճանի կատաղութեամբ զայրացած էր՝ անոր ձախ ձեռքը խածնելէն ու ջախջախելը մէկ ըրաւ։ Իւարդ արագութեամբ մը նորէն քարն առաւ ալ ձեռքովը, և վագրին գլխուն ու ականջուն անհաւատալի ուժով հարուածներ կու տար։

Վտրիճ որսորդին միտքը եկաւ անառէն՝ որ գրպանին մէջ դանակ մը ունէր. բայց չկրցաւ հանել զայն գրպանէն ձախ ձեռքովը, որ խորտակած էր. և սկսաւ փնտռել Թէ ուր հինկեր էր գաւազանը։ Ետն ալ չկրցաւ ձեռք ձգել. և առանց տարակուսի վագրը յաղԹող պիտի գտնուէր ու պիտի պատուէր ձգէր ջինքը, Թէ որ շունները, զորոնք ինքը յուսահատ ձայնիւ օգնութեան կը կանչէր, վագրին չորս կողմը ժողվուելով և եռանդեամբ հետը կռուելով՝ իրենց հետ չզբաղեցնէին զանիկայ։ Ետանկով ժամ մը քաջաբար կռուելէն ետքը, արիւն քրտինք մնած, և Թշնամւոյն ձանկերուն ու ականջներուն հարուածներէն վիրաւորուած, վերջապէս կրցաւ Իւարդ կռուոյն տեղէն փախչիլ. և դեռ 300 եարդ (կանգուն) տեղ չէր հեռացած անկից, երբ տեսաւ որ իր իրեք շունները կու գային։

Իւարդ դեռ աւելի առաջ գնաց, և կալուածի մը տեսնելով՝ մտաւ հոն, ուր ամէն կարելի դարման ըրին իրեն։ Կալուածոյն բնակիչներէն քանի մը հոգի մէկ եղած՝ կռուոյն տեղը գացին. բայց չգտան վագրը, որ հեռացեր էր հոն, տեղէն առանց ուզելու շարունակել կռիւը շուներուն հետ։ Իւարդի վէրքերը Թէպէտ բազմաԹիւ ու վտանգաւոր էին, ՚ի վերայ այսր ամենայնի առողջացաւ։

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մենանդրի կատակերգութեանց մնացորդներ։

Մենանդր աԹենացին, որ Ք. ա. 342 տարի առաջ ծնած է, հիմնագիր եղաւ Նոյնից մէջ նոր կատակերգութեան, և անոյ նախապաս կը համարուի քան զԷրիստոփանէս, որն որ երգիծաբանութեան կը ծառայեցնէր զԹատրը։ Ընչափ որ անուն հանեց իր նախապատիւ հանձարովն ու իր երկասիրութեանց կատարելութեամբը, այնչափ ալ բուռն և զօրաւոր Թշնամիներ ունեցաւ. ասանկով իր չինած հարիւր և հինգ կատակերգութիւններէն ուԹը հատը միայն պահուեցան։ Մենանդր Էրիստոփանեսի պէս համարձակախօս չէ պախարակելու կողմանէ. իրեն զուարձաբանութիւնները քաղցր, ախորժելի ու անվնաս են և վարպետութեամբ ու անզգալի կերպով մը դուրս կը հանեն մարդկանց Թերութիւնները։ Իր կատակերգութիւնները այսօրուան օրս բոլորովին կորսուած են, և գոյն մնացորդներ միայն հասած են ձեռքերնիս, որոնց մէջ քաջ հեղինակի մը հետքը կը նկատուի։ Մենանդրի պէս մեծ բանաստեղծի մը վրայ գրելու շատ